ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету історії
та міжнародних відносин

_____ О.М. Маклюк
(ініціали та прізвище)

«07» серпня 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД

підготовки бакалаврів

денної форми здобуття освіти

освітня програма Міжнародні відносини

спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

галузі знань 29 Міжнародні відносини

ВИКЛАДАЧ: Шиханов Руслан Борисович, к.і.н., доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри всесвітньої історії та
міжнародних відносин
Протокол №1 від 28 серпня 2024 р.
В.о. завідувача кафедри
_____С.С. Черкасов

Погоджено
Гарант освітньої програми
_____ М.В. Єльников

2024 рік

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни
«Волонтерський рух: світовий та український досвід»

Зв'язок з викладачем:
E-mail: *ars.720427@gmail.com*
СЕЗН ЗНУ повідомлення: *https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1011*
Google Meet: *meet.google.com/obu-zjaq-bgj*
Zoom: PMI: *261 952 7071*, Login: *5BGtT1*
Телефон: *8-061-228-76-39 (кафедра)*
Інші засоби зв'язку: *Facebook Messenger*
Кафедра всесвітньої історії та міжнародних відносин: *місто Запоріжжя, проспект Соборний, будинок 74, 5-й навчальний корпус ЗНУ, аудиторія 304 (3-й поверх)*

1. Опис навчальної дисципліни

В сучасному світі волонтерська діяльність вважається невід'ємною частиною діяльності успішної людини, що сприяє самореалізації, особистісному зростанню, успішній соціалізації і допомагає здобувати навички взаємодопомоги та підтримки, що гуртує суспільство. У XXI ст. Україна все ще перебуває у стані становлення і розбудови громадянського суспільства, ґрунтуючись принципами свободи, гуманізму і милосердя. Цей доволі складний процес має тривалий характер і обумовлюється складною політичною та соціально-економічною ситуацією держави.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Волонтерський рух: світовий та український досвід» є формування у студентів цілісного уявлення та комплексного підходу до основних засад волонтерської діяльності світових та українських практик.

Основними **завданнями** дисципліни є: визначення ролі та функцій волонтерів у світовому та українському вимірах, ознайомлення з методами заохочення людей до волонтерської діяльності; формування індивідуального стилю професійної поведінки та діяльності майбутніх фахівців у сфері міжнародних відносин.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	**денна форма здобуття освіти**	**заочна форма здобуття освіти**
1	*2*	*3*
Статус дисципліни	**Вибіркова**	
Семестр	4-й	
Кількість кредитів ECTS	**3**	
Кількість годин	**90**	
Лекційні заняття	28 год.	
Семінарські / Практичні заняття	14 год.	
Самостійна робота	48 год.	
Консультації	*Згідно графіку проведення консультацій, затвердженого кафедрою (дистанційно)*	
Вид підсумкового семестрового контролю:	**залік**	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=13642	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	*2*	*3*
Компетентності: **ІК.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин **ЗК3.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. **ЗК4.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. **ЗК6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність). **ЗК7.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК8.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК9.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. **ЗК13.** Здатність бути критичним і самокритичним. **СК2.** Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному. **СК4.** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин,	Інформаційний, пояснювально-ілюстративний, проблемний, пошуковий, аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження тощо на основі використання студентоцентрованих, проблемноорієнтованих технологій та підходів, зокрема проблемно-орієнтоване навчання, навчання на основі проектів, мультимедійні методи, мережеві технології, аудіовізуальний метод, електронні презентації, індивідуальна робота, аналіз літератури та джерел, постановка проблеми та визначення її актуальності, здійснення наукового дослідження із дотриманням норм академічної доброчесності.	Поточний контроль передбачає усне обговорення принципів та методів наукового дослідження та вирішення практичних задач під час аудиторних занять (аналіз літератури та джерел, постановка проблеми та визначення її актуальності, здійснення наукового дослідження із дотриманням норм академічної доброчесності). Теоретичний підсумковий контроль – усна співбесіда (у разі дистанційного навчання – змішана з підсумковим тестом). Підсумкове практичне завдання – індивідуальне науково-дослідне завдання з проблем діяльності сучасних спецслужб країн світу.

зовнішньої політики держав, суспільних комунікацій, регіональних досліджень. **СК9.** Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем. **СК10.** Здатність аналізувати структуру та динаміку міжнародних суспільних комунікацій, виявляти їх вплив на міжнародну систему, державні та суспільні інститути. **Результати навчання:** **РН08.** Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій. **РН17.** Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів. **РН19.** Надавати експертну оцінку з міжнародних проблем як глобального, так і європейського рівня.		

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. СВІТОВИЙ ДОСВІД ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ

Тема 1. Вступ. Зарубіжний досвід волонтерства: основні світові тенденції Поняття волонтерства, волонтерського руху, сервіс-лернінгу. Типи волонтерської діяльності (формальна/неформальна, онлайн/офлайн, місцева/міжнародна). Глобальні тенденції волонтерства у XX-XXI ст. (цифровізація, гуманітарні кризи, пандемія COVID-19). Роль волонтерства в сталому розвитку та політиці ООН (SDGs, UNV). Волонтерство як інструмент «м'якої сили» держав та міжнародних організацій. Особливості залучення молоді до волонтерства в різних регіонах світу.

Тема 2. Міжнародні волонтерські об'єднання.

Класифікація міжнародних волонтерських організацій (гуманітарні, екологічні, освітні, правозахисні). Провідні міжнародні волонтерські мережі (ICRC, IFRC, CARE, MSF, SCI, UNV тощо) – профіль та напрями діяльності. Волонтерська молодіжна служба ЮНЕСКО: історія, програми, роль у міжкультурному діалозі. Волонтерські табори: історія, типи, форми участі, освітній ефект. Механізми рекрутингу й підготовки волонтерів для міжнародних проєктів (відбір, тренінги, етичні стандарти). Ризики та виклики міжнародного волонтерства (безпека, культурний імперіалізм, «волонтуризм»).

Тема 3. Міжнародні документи у сфері волонтерського руху

Документи ООН щодо волонтерства та громадянської участі (резолюції ГА ООН, програми UNV). Європейські рамкові документи (Європейська хартія волонтерства, документи ЄС та Ради Європи). Рекомендації щодо правового статусу волонтерів і стандартів безпеки. Принципи гуманітарної діяльності (humanity, neutrality, impartiality, independence) та їх значення для волонтерів. Порівняння підходів до регулювання волонтерства в ЄС, США та на глобальному рівні. Значення міжнародних документів для національної політики волонтерства в Україні.

Тема 4. Волонтерський рух у США

Історичні витоки волонтерства у США (релігійні громади, громадянські ініціативи, «Progressive Era»). Періодизація розвитку волонтерства у США у XX-XXI ст. (New Deal, післявоєнний період, 1960-ті, пост-2001, пост-COVID). Інституціоналізація волонтерства: Peace Corps, AmeriCorps, NGO-сектор. Державна політика підтримки волонтерства й партнерство «держава – громада – бізнес». Волонтерство в університетах США: сервіс-лернінг і громадянська освіта. Уроки американського досвіду для України.

Тема 5. Волонтерський рух у Великій Британії

Історія та особливості становлення волонтерства у Великій Британії. Національні волонтерські організації (NCVO, Volunteering Matters тощо) та їх ключові програми. Волонтерський рух у Шотландії (структури, пріоритети, підтримка громад). Волонтерство в Північній Ірландії та Уельсі: специфіка конфліктних / постконфліктних суспільств. Добровольча діяльність під час пандемії COVID-19 та інших криз (ініціативи «mutual aid»). Порівняння британської та американської моделей волонтерства.

Тема 6. Волонтерський рух у Франції

Історія волонтерського руху у Франції: від післявоєнної відбудови до сучасності. Національні організації: Concordia, Cotravaux, Французька асоціація прогресу волонтерів, France Volontaires, France Bénévolat – профілі та програми. Роль Франції в розвитку європейського волонтерського простору (ESC, CEV). Французький досвід державної підтримки молодіжного та міжнародного волонтерства. Історія Анрі Дюнана й формування Міжнародного комітету Червоного Хреста як ключового гуманітарного актора. Французький досвід як зразок поєднання державної політики, НУО та міжнародних місій.

Тема 7. Волонтерський рух у Німеччині

Історичні витоки: від церковної благодійності до сучасної концепції «Bürgerschaftliches Engagement». Формування соціальної держави та роль волонтерства у німецькій моделі «Wohlfahrtsstaat». Національні волонтерські організації та програми: Caritas, Diakonie, Deutsche Rotes Kreuz, «Добровільний соціальний рік» (FSJ), «Федеральна волонтерська служба» (BFD). Участь молоді: програми для молодих волонтерів, міжнародні обміни, European Solidarity Corps. Роль волонтерів у прийомі біженців (криза 2015 р. та допомога українцям після 2022 р.). Механізми співпраці держави, муніципалітетів і НУО, форми підтримки волонтерів (податкові пільги, Ehrenamtskarte тощо).

Тема 8. Волонтерський рух в Італії

Історія становлення волонтерства в Італії: католицькі організації, громади, рух 1970-1980-х рр. Правові засади італійського «третього сектору» та місце волонтерських організацій у соціальній політиці держави. Основні національні структури: Caritas Italiana, Ліга з протиракової боротьби, волонтерські формування цивільного захисту, мережі місцевих асоціацій. Молодіжне волонтерство та «civic service» (Servizio Civile Universale), участь у програмах ESC. Участь італійських волонтерів у прийомі біженців і підтримці України (гуманітарні вантажі, центри збору допомоги, прийом українських переселенців). Особливості співпраці муніципалітетів, церковних структур і НУО у сфері волонтерства.

Тема 9. Волонтерський рух в Іспанії

Етапи розвитку волонтерства в Іспанії: від перехідного періоду після франкізму до сучасної демократичної моделі. Законодавча база: іспанський закон про волонтерство, регіональні програми автономних співтовариств. Ключові організації: Червоний Хрест Іспанії, Cáritas Española, платформи волонтерських НУО, тематичні мережі (соціальна допомога, медицина, освіта). Волонтерство молоді та студентів: університетські програми, міжнародні обміни, участь в ESC і Erasmus+. Внесок іспанського волонтерського сектору у підтримку України (гуманітарна допомога, прийом біженців, кампанії солідарності). Взаємодія міських рад, регіональних урядів і громадських організацій у координації волонтерських ініціатив.

Тема 10. Волонтерський рух у Польщі

Історичний контекст: роль «Солідарності», Церкви та громадських рухів у формуванні польської культури взаємодопомоги. Становлення сучасної інфраструктури волонтерства після 1989 р.: громадські фонди, центри волонтеріату, правове регулювання. Провідні організації: Польська гуманітарна акція, Caritas Polska, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, локальні центри волонтеріату. Молодіжне та студентське волонтерство: участь у програмах ЄС, університетські ініціативи, шкільні клуби. Роль польських волонтерів у підтримці України з 2014 р. і особливо після повномасштабного вторгнення 2022 р. (пункти прийому біженців, логістика гуманітарної допомоги, допомога ЗСУ й українським громадам). Моделі співпраці польської держави, органів місцевого самоврядування й громадського сектору; уроки для України.

Змістовий модуль 2. УКРАЇНСЬКИЙ ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ: ІСТОРІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ, ПРАКТИКИ

Тема 11. Діяльність міжнародних волонтерських організацій в Україні

Основні напрями діяльності ICRC, IFAW, SCI, UNV, YMCA та інших в Україні до 2014 р. та після 2014 р. Масштаб міжнародної гуманітарної допомоги після 2014 р. та після повномасштабного вторгнення 2022 р. Механізми координації міжнародних волонтерських організацій з українськими НУО та органами влади. Участь української діаспори й волонтерських мереж за кордоном у підтримці України. Проблеми ефективності,

бюрократичні бар'єри, питання локалізації допомоги. Вплив міжнародних волонтерських проєктів на імідж України й на розвиток українського громадянського суспільства.

Тема 12. Виникнення та розвиток волонтерського руху в Україні до 2014 року

Історичні традиції благодійності та взаємодопомоги на українських землях (церковні братства, громади, кооперативи). Волонтерські та благодійні практики в період УНР, міжвоєнний і радянський періоди. Становлення громадського сектору й перших волонтерських ініціатив після 1991 р. Роль міжнародних програм і донорів у розвитку волонтерських практик у 1990-2000-х рр. Тематичні напрями волонтерства до 2014 р. (соціальна допомога, освіта, екологія, культура). Обмеження й виклики раннього етапу: правова невизначеність, фінансування, суспільне сприйняття.

Тема 13. Український волонтерський рух після 2014 року: громадянські практики протидії зовнішній агресії

Волонтерство під час Революції Гідності та формування «нової хвилі» активізму. Зародження волонтерського руху підтримки армії й ВПО після початку російської агресії 2014 р. Основні типи волонтерських ініціатив: забезпечення військових, медична допомога, інформаційні кампанії, правозахист. Мережування та інституціоналізація: від стихійних груп до фондів і платформ. Вплив волонтерського руху на реформування сектору безпеки та оборони, міжнародний імідж України. Трансформація волонтерства після повномасштабного вторгнення 2022 р.: тотальна мобілізація суспільства, нові форми цифрового і дистанційного волонтерства.

Тема 14. Стан правового забезпечення розвитку волонтерського руху в Україні

Закон України «Про волонтерську діяльність»: еволюція, ключові поняття, суб'єкти, права та обов'язки волонтерів. Зміни законодавства 2022-2024 років: статус волонтерів, податкові пільги, звітність, спрощення процедур. Співвідношення законів «Про волонтерську діяльність», «Про благодійну діяльність та благодійні організації», «Про правовий режим воєнного стану». Регулювання волонтерської діяльності у сфері оборони, медицини, соціальних послуг, освіти. Проблемні питання: бюрократичні бар'єри, відповідальність волонтерів, ризики «псевдоволонтерства». Адаптація української нормативної бази до європейських і міжнародних стандартів.

Тема 15. Національні волонтерські організації України

Виникнення національних волонтерських організацій після 1991 року: етапи та ключові актори. Провідні організації воєнного часу (приклади великих фондів та мережевих ініціатив, їхні напрями діяльності). Онлайн-платформи допомоги українцям: ДРУГ, СпівДія, Goodacity, Міжнародний штаб допомоги українцям, Українська Волонтерська Служба тощо. Функції цифрових платформ: пошук і координація волонтерів, прозорість зборів, звітність, комунікація з донорами. Культурні та інформаційні проєкти волонтерських організацій (комунікація, протидія дезінформації, міжнародна адвокація). Тенденції розвитку національних мереж: професіоналізація, партнерства з бізнесом і державою.

Тема 16. Волонтерський рух на Запоріжжі

Зародження волонтерського руху на Запоріжжі та його розвиток до 2014 року (локальні ініціативи, благодійні організації). Волонтерський рух у Запорізькій області у 2014-2021 роках: допомога армії, ВПО, соціально вразливим групам.

Особливості волонтерської активності в прифронтовому регіоні після 2022 року: гуманітарні коридори, евакуація, логістика, підтримка військових. Провідні волонтерські організації та ініціативи на Запоріжжі, їхня спеціалізація та форми взаємодії. Діяльність міжнародних волонтерських організацій у регіоні, співпраця з місцевими НУО й органами влади. Запорізький досвід як кейс для аналізу стійкості громад та локальної безпеки.

Тема 17. Волонтерська робота студентської молоді

Форми організації студентського волонтерства у світі та в Україні: сервіс-лернінг, студентські клуби, ініціативні групи. Моделі інтеграції волонтерства в освітній процес

(зарахування як практики, модулі громадянської освіти, проєктне навчання). Волонтерська робота у ЗНУ: основні напрями, партнерські організації, участь у всеукраїнських і міжнародних програмах. Кращі практики молодіжної роботи в Україні за напрямами (освіта, культура, екологія, підтримка ВПО, цифрове волонтерство). Мотивація й ризики для студентських волонтерів: вигорання, поєднання з навчанням, безпека. Інструменти визнання результатів волонтерської діяльності (сертифікати, кредити, open badges, рекомендації).

Тема 18. Створення волонтерської організації та волонтерський менеджмент

Принципи створення волонтерської організації: місія, цінності, сфера діяльності, цільові групи. Основи організаційно-правових форм (громадська організація, благодійний фонд, ініціативна група) та їхні особливості. Етапи реєстрації: підготовка статуту, подача документів, внесення до реєстрів. Внутрішня структура: органи управління, розподіл ролей, механізми прийняття рішень. Політики та процедури: етичний кодекс, безпека, захист персональних даних, фінансова прозорість. Побудова партнерств із донорами, бізнесом, університетами, органами влади. Планування діяльності волонтерських груп: аналіз потреб, постановка цілей, дизайн програм. Рекрутинг, відбір і мотивація волонтерів: профілі, канали залучення, нематеріальні стимули. Навчання й супровід волонтерів: тренінги, наставництво, інструктаж з безпеки, супервізія. Організація роботи: розподіл завдань, комунікація, управління часом і ресурсами. Оцінка ефективності волонтерських програм: індикатори результативності, зворотний зв’язок, звітування донорам і громаді. Профілактика вигорання.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття / роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Лекція 1	Вступ. Зарубіжний досвід волонтерства: основні світові тенденції	2		*щотижня / тиждень 1-3*
Лекція 2	Міжнародні волонтерські об'єднання	2		*щотижня / тиждень 4-5*
Лекція 3	Міжнародні документи у сфері волонтерського руху	2		*щотижня / тиждень 5-8*
Лекція 4	Волонтерський рух у США	2		*щотижня / тиждень 9-10*
Лекція 5	Діяльність міжнародних волонтерських організацій в Україні	2		*щотижня / тиждень 11-12*
Лекція 6	Виникнення та розвиток волонтерського руху в Україні до 2014 року	4		*щотижня / тиждень 13-14*
Лекція 7	Український волонтерський рух після 2014 року: громадянські практики протидії зовнішній агресії			
Семінарське заняття 1-7	Тема. Назва*	14		*1 раз на 2 тижні тиждень 1-14*
Самостійна робота 1-5	Тема. Назва*	48		*1 раз на 2 тижні тиждень 1-14*

**** Примітка.*** *Перелік питань/завдань до практичних/семінарських занять та самостійної роботи розміщено в СЕЗН ЗНУ*

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Поточний контроль				
Семінарське заняття №1	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Семінарське заняття №2	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Семінарське заняття №3	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Семінарське заняття №4	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Семінарське заняття №5	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Семінарське	практичні: есе,	*Розміщено в СЕЗН*	*Розміщено в*	**5**

заняття №6	порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*ЗНУ*	*СЕЗН ЗНУ*	
Семінарське заняття №7	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №1	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №2	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №3	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Самостійна робота №4	практичні: есе, порівняльний аналіз, ситуаційна задача	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**5**
Модульна контрольна робота №1	Тест	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**2,5**
Модульна контрольна робота №2	Тест	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	*Розміщено в СЕЗН ЗНУ*	**2,5**
Усього за поточний контроль	**14**			**60**
Підсумковий контроль				
Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: розміщено у СЕЗН ЗНУ		**10**
	Практичне завдання	Зміст та вимоги до оформлення розміщено у СЕЗН ЗНУ		**30**
Усього за підсумковий контроль				**40**

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	**За шкалою університету**	**За національною шкалою**	
		Екзамен	**Залік**
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна література:

Вашкович В. В. Посібник волонтера / В.В. Вашкович, О.Ю. Василенко, Т.О. Карабін, Я.В. Лазур, В.В. Манзюк, В.М. Рошканюк. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 88 с. URL: https://cpkuzhnu.com.ua/files/Посібник%20волонтера.pdf

Горінов П., Драпушко Р. Волонтерська діяльність в Україні : соціально-правове дослідження: монографія. Київ : Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с. URL: https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6ffa9140-8d39-4251-96e5-35e050b697f2/content

Путівник з волонтерства в Україні. Київ : Центр демократії та верховенства права, 2023. 72 с. URL: https://cedem.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/Putivnyk-z-volonterstva-v-Ukrayini-1.pdf

Future Trends in Volunteering: Briefing Paper. Washington : International Association for Volunteer Effort (IAVE), 2024. 13 p. URL: https://www.iave.org/iavewp/wp-content/uploads/2024/06/Future-Trends-in-Volunteering-Briefing-Paper.pdf

Додаткова література:

Аналіз результатів опитування щодо правових питань, пов'язаних з діяльністю волонтерів в Україні. *Центр демократії та верховенства права*. Березень 2023. URL: https://cedem.org.ua/analytics/analiz-opytuvannya-volontery.

Єременко, А., Безрукова, О. Характеристика волонтерського руху та мотивація волонтерів в умовах російсько-української війни (за результатами якісного дослідження). *Соціологічні студії*. 2023. №2(23). С.26-37. URL: https://doi.org/10.29038/2306-3971-2023-02-22-22

Звягінцева М. Волонтерський рух в Україні : проблеми і перспективи розвитку. Київ : ІСАР «Єднання», 2024. 17 с. URL: https://api.home.ednannia.ua/upload/kch/24/03/01/2024_ВОЛОНТЕРСЬКИЙ-РУХ-В-УКРАЇНІ.pdf

Мацієвський Ю., Лук'янчук Я. Волонтерство та псевдоволонтерство в Україні : новий погляд крізь призму неформальних інститутів. Політичні дослідження. 2024. №1 (7). С.19-41. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2024/05/2_Matsiievskyj.pdf .

Панькова О. В., Касперович О. Ю. Український волонтерський рух в умовах збройної російської агресії в контексті національних та глобальних викликів і можливостей повоєнного відновлення країни. *Журнал європейської економіки*. 2022. Том 21, №3. С.277-290. URL: http://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1605

Пастух І. Д., Сербин Р. А. Законодавчі ініціативи правового регулювання волонтерської діяльності в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023, №3 URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/77.pdf

Стійкість волонтерів : опитування Української Волонтерської Служби та U-Report. Листопад 2023. URL: https://ukraine.ureport.in/story/1617/

Цінності волонтерів: результати якісного дослідження перспектив розвитку волонтерського руху в Україні. *Active Group*. Червень 2023. URL: https://activegroup.com.ua/wp-content/uploads/2023/08/230602-цінності-волонтерів.pdf

Boichak, O., & McKernan, B. Narratives of Volunteering and Social Change in Wartime Ukraine. Cultural Sociology. 2024. №18(1). P.48-71. URL: https://doi.org/10.1177/17499755221127877

Meijeren, M., Lubbers, M. & Scheepers, P. Assessing the 'Why' in Volunteering for Refugees: Exploring Volunteer Motivations. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. 2024. №35. p.129-139. URL: https://doi.org/10.1007/s11266-023-00574-y

Chambré, Susan M. Has Volunteering Changed in the United States? Trends, Styles, and Motivations in Historical Perspective. *Social Service Review*. 2020. №94(2). P.373-421. DOI:10.1086/708941

Volunteers' role in Ukraine [Електронний ресурс] / Swedish Defence University. 2023. URL: https://www.fhs.se/en/swedish-defence-university/stories/2023-12-22-volunteers-role-in-ukraine.html.

Інтернет-ресурси:

Сайт ICAP Єднання. URL: https://ednannia.ua/about-ednannia

Сайт Української волонтерської служби: URL: https://volunteer.country

Сайт Global Volunteers. URL: https://globalvolunteers.org

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Відвідування усіх занять є обов'язковим, оскільки курс побудовано на відпрацювання отриманих теоретичних знань на практичних заняттях. Курс має ієрархічну структуру, кожна тема є доповненням до попередніх знань, тож пропуски занять неприпустимі (лише з поважної причини).

Відповідно до Закону та внутрішніх правил ЗНУ викладач має здійснювати моніторинг відвідування студентами академічних занять. Фіксація наявних на занятті студентів відбувається на початку заняття. Відсутні студенти помічаються відповідною позначкою у журналі академічної групи.

У разі відсутності студента передбачено відпрацювання пропущеного заняття за домовленістю з викладачем у години консультації.

Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущенні завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

«Дистанційне навчання». Зважаючи на запровадження в Україні (через агресію російської федерації) з 24 лютого 2022 року режиму воєнного стану та вимушений перехід ЗНУ на **дистанційне навчання** – заняття у виші відбуваються у змішаному очно-дистанційному режимі, з використанням програм організації відеоконференцій **Zoom** або **Google Meet**. Уся інформація щодо особливостей дистанційного навчання розміщується у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ **Moodle** (https://moodle.znu.edu.ua). Студент має регулярно відвідувати сторінку курсу в Moodle та стежити за змінами та оновленнями. Реквізити для входу на відеозаняття через Zoom або Google Meet розміщуються у розкладі занять факультету історії та міжнародних відносин у АСУНП MKR (https://mkr.znu.edu.ua/), а також у нульовій секції курсу у системі Moodle.

Кожен студент, під час заняття у Zoom або Google Meet (лекція, семінар, консультація, поточний та підсумковий контроль), повинен забезпечити свою візуальну присутність шляхом увімкнення відеокамери на комп'ютері або смартфоні та у системі Zoom або Google Meet. Звук під час заняття має бути вимкненим. Якщо студент має запитання – він піднімає руку. Звук вмикається лише під час відповіді студента (програмно), або для короткої репліки

(шляхом натискання і утримання клавіші «пробіл» на клавіатурі). Якщо студенту необхідно ненадовго відійти від монітору, візуальне зображення може бути тимчасово відключене.

Політика академічної доброчесності. Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства це плагіат. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. Усі письмові роботи, що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань Ви можете знайти на платформі Moode за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857

Використання фрагментів тексту, згенерованих ChatGPT та іншими чат-ботами штучного інтелекту з великими мовними моделями, у письмових роботах є плагіатом у разі, якщо не вказано джерело походження тексту, тому всі фрагменти, продуковані ChatGPT та іншими чат-ботами штучного інтелекту, мають бути відповідним чином марковані в текстах, що подаються студентами і мають на меті процедуру оцінювання викладачем.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки застосовуються відповідні дисциплінарні заходи згідно Кодексу академічної доброчесності ЗНУ: https://www.znu.edu.ua/docs/kodeks_akadem__chnoyi_dobrochesnost___.pdf.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки України імені В. Вернадського: http://www.nbuv.gov.ua.

Дискусії на семінарах чи лекціях відбуваються із проявом поваги до опонентів та модератора. Слово для доповіді чи репліки надає модератор (викладач чи визначений ним студент). Ознакою бажання висловити свою думку з боку студента є піднята рука.

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Будь ласка, вимкніть на беззвучний режим свої мобільні телефони та не користуйтеся ними під час занять. Мобільні телефони відволікають викладача та ваших колег. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Електронні пристрої можна використовувати лише за умови виробничої необхідності в них (за погодженням з викладачем).

Комунікація. Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту та сторінку дисципліни у Moodle та реагуватимуть своєчасно. Усі робочі оголошення можуть надсилатися студентам через старосту, на електронну пошту та розміщуватимуться в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Ваша електронна пошта має бути підписана Вашим справжнім ім'ям та прізвищем, а не нікнеймом.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: https://tinyurl.com/yckze4jd.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: https://tinyurl.com/y9tve4lk.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9pkmmp5. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: https://tinyurl.com/ycds57la.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://tinyurl.com/57wha734. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/yd6bq6p9; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9r5dpwh.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі

потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://tinyurl.com/ydhcsagx.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: http://library.znu.edu.ua. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): https://moodle.znu.edu.ua

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: http://sites.znu.edu.ua/child-advance/

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): http://sites.znu.edu.ua/confucius